

CÍSAŘOVNA ALŽBĚTA.

Román od Viléma Boroše.

KAPITOLA 4.

Atentát na cara v Paříži.

Olga klesla v hlubokém pohnutí na divan a na stůl a plakala.

"Všemu je konec! Můj osud jest rozhodnut!" — šeptala si v tichém pláči. "Miliónové mně budou jednou záviděti a já potají pláči, potají trpím!"

Hrabě Ostrov vstoupil rychlými kroky do pokoje.

"Uchopil kněžnu za rameno a všecek pobouřen pravil:

"Viděl jsem tvou pohanu. A já, zbabělec, miluji tě přes to stejně horoucně a vše! Zapomenu na vše, co se přihodilo, nikdy ani jedinkým slovem se nezmíním o tom, co se přihodilo, pojď jenom se mnou, následuj mne. Dvěte jsou otevřeny, nikdo nám nebude v cestě; před carem všichni v ústavě se skryjí, svět jest nám otevřen!"

Kněžna poděšena vyskočila s divanu a bojácně se krčila do výklenku.

"Vzdalte se odtud, hrabě, nesmím vás více slyšeti. Známost naše byla pomějícím snem. Bůh určil mně velikou povinnost — mám oblažiti miliony."

Hrabě se dal do smíchu.

"Toť šílená řeč!" pravil mrzutě.

"Jakž mohly v nevinné, dívčí duši tvé vzniknouti takové myšlénky! Car chce míti milostivci a až se tvé krásy nasatí, pošle tě do olouvených bání na Sibiř, kde při práci v dolech s jinými svými předchůdkyněmi zahyneš. Chceš-li oblažiti miliony za cenu své vlastní blaženosti, povím ti já, co bys měla dělati. Vdechni do něho jed a znič tyрана milionů. Anebo mu slib vše, co mu slibiti můžeš, a žádej za to, aby dal svému lidu svobodu — uvidíš, jak se ti vysměje do očí — a tvá ruka bezděky sáhne po dýce. Zbožňuješ-li svůj lid, onen národ, jehož jsi dcerou, pak mne následuj, buď ženou počestnou a ukaž ruským ženám, jak mají za svobodu umírat! Nad životem carovým jest pronesen soud, jeho nikdy nebudeš — já tomu zabráním a zabráním tomu též tisícové mých soudruhů."

"Hrabě, z vás mluví horečka; žádáte ode mne lásku, ačkoli milovat vás nemohu. Nechte mne o samotě. Nepronásledujte mne více, sice budu hledati ochrany, a krásná vaše hlava skutálí se do prachu. Naše cesty rozešly se tehdy, když vás zavřeli do vězení a vypálili vám znak sprostých zločinců."

"Jsem nevinen, Olgo, přisáhám ti, že jsem nevinen," — zaúpěl hrabě.

"Uvěřím vám to, ale moje duše potřebuje klidu; nechodte ke mně více — bojím se vás, strachuji se před vámi a nechci vás viděti."

"To praví Olga, moje Olga, jež ještě před krátkým časem tak roztočeně mně vždy očekávala? Ale oždem, Olgo, tys ctižádostivá, chtěla bys býti cařicí — ale nebuděš, to ti přisáhám já, hrabě Ivan Ostrov! Onen ledivý muž nevyšel ještě z Paříže, budeš moci mu záhy slibati krev. Měj se na pozor, aby se moje láska v srdci mém neproměnila v nenávisť!"

"Odejďte! Odejďte!" pravila kněžna netrpělivě a ukázala rukou na dveře.

"Dobře, půjdu, ale přijdu za krátko zase a zeptám se tě znova, chceš-li mne milovati?"

Kněžna se odvrátila, hrabě Ivan Ostrov pak odměřenými, volnými kroky vyšel z pokoje.

V srdci cítil palčivou bolest, rád by se kvapem vrátil k dívce a uchopil ji v objetí a odvedl ji s sebou.

Ale nemohli tak učiniti.

Šel, šel jako šílenec, který není, co činí.

Sešel se schodě, octl se na ulici, obrátil se k širokým boulevardům a vzpamatoval se teprve v tom okamžiku, když lid provolával jméno carovo.

"Přijždí car, sláva carovi," křičela stará a stará ústa. Skutečně přijžděl sem car Alexandr II., cestující pod jménem Muravěv. Pařížský lid poznal ho i v soukromé ekvipáži.

"Sláva carovi! Sláva!" ozývalo se ulicemi.

Ostrov náhle se zarazil, jakoby byl bleskem zasažen, a zmateně se díval na blížící se ekvipáž.

"Ah! Svobodný lid francouzské republiky tedy provolává slávu tyranovi? Co to má býti?" hučel si do vousů, hluboce rozkvašen.

"Místo aby uvítali ho se zbraní anebo aby mu zakázali, aby nedo- tekli se půdy svobodné říše svými nohama, za nimiž veze se jen zkáza a zmar, vítají ho slávou! Lid tento by věru zasloužil, abych po něm střílel! Zhyň, tyrane! Zhyň za to, že jsi mé srdce usmrtil!"

Sáhl rozčileně do kapsy a vytáhl krátký revolver.

V tom zatřaskl výstřel.

Kule zahvízdla těsně kolem carovy tváře.

Koně do kočáru carova zapřažení se plašili a divoce sebou škubali.

Policejní strážníci a procházející se lid hrnul sek povozu carovu, utišili koně a policista se tázal, není-li car poraněn.

Car s úsměvem mu odvětil:

"Mož kule neublížil!"

Pak pokynul kočmu a kočár ujížděl rychle dále, jakoby se ani nebylo nic přihodilo.

Hrabě Ostrov tisknul v kapse revolver. Byl všecek rozčilen.

Na výjev právě popsaný díval se s překvapením.

Někdo ho předešel.

Ale kdo?

Policisté i procházející se občané hledali útržníka na všech stranách, ale nenašli ho.

Výstřel byl vypálen z některého okna.

Hrabě Ostrov mrzutě potřásl hlavou a zlostně si bručel, že z "jednooké sovy" vyslali na cara střelce proklaté špatného.

"Ale nebyl to výstřel poslední," pravil si temně a sklopiv hlavu na prsa, pustil se dále širokými boulevardy.

Zpráva o atentátu rozletěla se po Paříži s rychlostí blesku.

Celé město ihned zvědělo, že předcházejícího dne uprchl z pařížského vězení kníže Dupuy a ruský hrabě Ostrov, který s ním sdílel jednu celu.

Rozumí se, že je ihned hledali. Palác Dupuyův byl obklopen strážnicí, ale neobjevil se zde ani Dupuy, ani Ostrov.

Také v krmě "u jednooké sovy" vykonala policie velikou prohlídku.

Zde zatčeni byli celkem dva vlašští dělníci, kteří neměli žádných průkazů.

Za hodinu však museli býti propuštěni na svobodu, neboť dovedli hodnověrnými svědky prokázati, že jsou již čtyři léta v řádné práci a že v tu dobu, kdy se atentát přihodil, byli ještě v dílnách.

Kněžna Dolgoruka se poděšila, když jí osamovali zprávu o atentátu.

Byla svatosvatě přesvědčena, že útočníkem byl hrabě Ostrov.

Ale netroufala si o tom slova promluvit.

Nezmínila se ani o tom, že hrabě byl u ní a že jí vyhrožoval.

Pařížští bídaři měli velmi dobré úkryty.

Policie je mohla hledati, mohla vypisovati na ně ceny, vláda pak mohla detektivům rozdávat řády — žádný příslušník cechu nepadl jim do rukou.

Tentokrátě měli schůzi v nej- skvělejším hotelu pařížském v "Imperial". Sešli se zde Dupuy, Ostrov a ostatní vůdčové.

Všichni byli oděni v bezvadné salonní šaty a sjeli se zde nená- padně, v krásných kočárech.

Nikdo by o nich nefekl, ba ani by si netroufal o nich mysliti, že by byli policií stíháni.

Dupuy první promluvil.

"Provésti atentát vzal na sebe Murr, bývalý sluha našeho přítele Barda," řekl Dupuy. "Ale bam- bitka, z níž po caru střílel, byla příliš nabita a při výstřelu strhla ruku Murrova i ránu do bře mše- nou. Kule letěla carovi těsně ko- lemnou hlavu."

"Budoucně bych nerad takové věci Murrovi světoval," namítl Ostrov. "Moje ruka je mnohem klidnější a jistější než Murrova."

"Car odcestoval včerejším ve- čerem rychlíkem z Paříže," řekl Dupuy. "Nový atentát na půdě francouzské nelze více učiniti. Vykonání rozsudku nad carem proneseného musíme tedy na ne- určitou dobu odložit. Policie stopuje a pátrá, lid jest uměle rozčilován, časopisy líčí cara Ale- xandra II. jako poloboha — čas- není tedy cílem našim přiznivý. Navrhují tedy, ctění přátelé, abyste čas, než se nynější rozčilení utiší, obrátili v můj prospěch. Přispějte mně, abych si mohl přivésti sem do Paříže komtesse Zuzanu Leva- lovou, po jejíž boku nabyt bych dřívější své živosti. Pojďte se mnou do Vídně, zahrajme si tam velkou a skvělou komedii a vlá- kejme Zuzanu do svých sítí. Pak budeme následovati hraběte Ostro- va třeba i do Ruska, podkopáme zimní palác, vyhodíme ho do po- větrí, vypovězeme sibiřské přive- deme domů a pak nastane v Ru- sku svoboda a rovnost národů!"

Litují velice, že se nemohu k vám připojiti," odvětil Ostrov. "Jako táhne knížete Dupuye žens- ké srdce do Vídně, tak zase zdr- žuje mne zde v Paříži touha po- dobná. Car chce učiniti předmět mé první lásky svou milenkou. Děvče ono jest jediným dítětem, jest vychováno tady v Paříži, kde mu rozum spletou. Tuto dívku chci si zachrániti pro sebe — anebo ji zabiju! Jděte si s Dupuyem! Já se v Paříži Policie nebojím. Vím, že se rovněž nebojíte, ale Dupuy přece řekl, že nás hledají velmi přesně. Přejí vám štěstí. Ve vě- zení napadá mne myšlénka — než se vrátíte, bude vypracována. Vy- volím nitroglycerinovou bombu! Hodíme ji carovi do kočáru, tak- ovým způsobem zničme nepřitele lidu! To bude působiti! To bude zděšení v okolí tyranově!"

"Nitroglycerin?" zabručelo ně- kolik hlasů. "Co je to? Je to bomba? Vražedná nástroj?"

"Vražedná bomba. Zařízení její nemohu prozraditi, protože ji mu- sím vyzkoušeti. Podaří-li se mně — a také se mně to podaří! — hodíme ji jako míč tam, co chce- me vyhoditi do vzduchu anebo na toho, koho chceme roztrhati na kusy! První takovou pumu dostane ruský car Alexandr II., na to přisáhám!"

"Kdo se mnou půjde do Vídně?" tázal se Dupuy.

Bylo jich přítomno šest a všichni kromě Ostrova byli ochotni doprovázeti Dupuye do Vídně a setrvati u něho, pokud komtesa Zuzana Levalova nebude jeho ženou.

"Nezapomínejme také, že musíme i Barda vysvoboditi. V dneš- ních listech vídeňských jsem se dočetl, že simuluje šílenství; chce

kdekoho malovati a přece nedove- de učiniti ani jediný pravidelný tah štětce. Lékaři z vídeňských nemocnic se prou; tvrdí, že v ne- moci zapomněl malovati. Avšak Bard nikdy neměl štětce ani v ru- kou! Slyšel jsem, že malířský diplom byl mu poslán z vlašský "u jednooké sovy". Přes to však simuluje, staví se šíleným, aby se dostal místo do žaláře do blázince a zachránil se před šibenicí. Z toho se domnívám, že má rozum velmi dobrý, neboť z blázince jest útek mnohem snadnější nežli z vě- zení, a dojísta jest přesvědčen o tom, že my osudy jeho pozorně sledujeme."

Pařížští stíhaní — Dupuy a Ostrov — uradili se následovně:

Dupuy s několika soudruhy o- deběře se do Vídně, vysvobodí Barda a zahájí boj — proti komtes- se Zuzaně.

Ostrov zůstane v Paříži, udrží spojení s hosty "jednooké sovy" a bude pokračovati v boji — proti kněžně Dolgoruké.

Která z těchto dvou byla těžší? Komtesa Zuzana byla úplně svobodna.

Kněžna Dolgorukou miloval car.

KAPITOLA 5.

Šílený malíř.

Ředitel vídeňského blázince do- stal francouzské psaní, podepsané učencem Dejeantem.

V dopise onom psal mu De- jeante, že ředitel blázince svato- michalského v Paříži dříve ve Vídně, že slyšel podivuhodný přib- běh malíře Dijona Mirona, který v nemoci své nadobro zapomněl malovati. A prosil ředitele blá- zince, aby mu dovolil podivuhod- ného šílence tohoto navštívit.

Jest velice přirozeno, že ředitel vídeňského blázince ihned odpo- věděl Francouzovi a že ho velmi zdvořile pozval.

Druhého dne objevil se u ředi- tele vídeňského blázince elegantní pán v zlatých okulárech a před- stavil se jakožto profesor De- jeante.

Tento pán v zlatých okulárech byl provázen všemi odděleními; pařížský učenec pokyvoval všade hlavou, chválil vzorné zařízení nemocnice, byl plný uznalosti k vědomostem lékařů ústavních — až posléze vstoupili do cely malíře Mirona Dijona.

Dijon Miron, jak víme, byl Bard anebo ještě spíše — Eskobedo.

Byl všecek přepadlý a vyhublý, tváře neměl žluté, ale šedivé; — na otázky mu kladené odpovídal krátce a nervosně; — bylo tudíž těžko uvěřiti, že by byl při zdrá- věm rozumu.

V koutě u okna stál podstavec malířský; na něm bylo na rámci napjaté plátno.

"Vy jste Francouz?" — tázal se Pařížan se zlatými okuláry na nose.

"Ovšem že!" — odpověděl Bard krátce.

"Pařížan?"

"Ano."

"Jmenujete se Dijon Miron?"

"Tak jest."

"Jste malířem?"

"Ano, jsem!"

Ředitel blázince ho přerušil.

"Lže, jmenuje se Bard a jest sprostým vrahem, ale přes to jest malířem, tolik mu věříme. To ne- může býti jeho maníř."

Francouzský pán se zlatými brýlemi obrátil se k vrchnímu lé- kaři ústavnímu, který ho doprová- zel a prosil ho o povolení, aby mohl asi deset minut pobýti s ne- mocným samotem.

Za deset minut pak že mu tekne své přesné mluvení o nemocném.

Lékaři nechápali právě, proč by měl pařížský učenec zůstatí s nemocným o samotě, ale z pouhé zdvořilosti neodporovali tomuto přání a vyšli se světničky.

Když francouzský host osamot- něl s Bardem v cele, poklepal do- věrně nemocnému na rameno a řekl mu:

"Znáš mne?"

"Ne."

"Opravdu?"

"Ne, neznám."

"Jsem Dupuy."

Nemocný se udiveně na něho podíval.

"Nu, to bych byl nikdy nefekl."

"Víš, proč jsem přišel?"

"Myslím si to."

"Vysvobodím tě."

"Věru, jest již čas. Již jsem syt těch neustálých studených sprch, mléka a rýžové kaše. Kdybyste mne zde ještě dlouho nechali, tu opravdu bych se zbláznil."

"Jaký jest dozor?"

"Jsem vězeň, mne střeží nad- míru pečlivě."

"Dochází sem kněz?"

"Chodí jich sem i více. Vždyť zde lidé umírají skoro denně, jest jich tady třeba."

Dupuy vytáhl z pod pláště balí- ček.

"Balíček tento obsahuje kněž- ské šaty, klobouk a holičské náči- ní. Obětuj své svobodě tyto kněry a budeš moci beze všech překážek projíti branou, zejména vyjdeš-li za soumraku. Zde máš také pen- ze, vsedni hned do kočáru a jeď do hotelu "u modré hvězdy", tam čekám na tebe se svými soudruhy. Připravujeme veliké věci. Umlu- vili jsme se, že vyhodíme ruského cara do povětří. Pasy cestovní do Ruska máme připraveny; i na tebe jsme při tom mysleli; jest to tedy nejlepší příležitost, abys zmizel ze země, kde tě již znají."

"Podnik tvůj mne ani trochu neuvádí v nadšení," odpověděl Bard. — "My jsme již větš dít života svého prožili, potřebujeme spíše klidu a odpočinku. Po Rusku nám vlastně nic není, od- vezte mae nazpět do Paříže, tam se již rád prozebrám; vzduchu ža- lářního a nemocničního jsem již z celé duše syt."

Kníže Dupuy se mrzutě škralbal za ušima.

"A já spoléhal na tebe, že ti svěřím vedení v Rusku — tam bu- deš moci býti opět páнем; já pak že půjdu a podstoupím boj za Zu- zanu Levalovou, bez níž nemohu žíti."

"Nech té Zuzany! Jenom jí mohu děkovati za to, že zde teď sedím, ačkoli nikdy jsem se proti ní neprohtěl. Její spoluvinnici byla Markéta Febérová; rád bych tu bledolící paní dostal ještě do rukou, nežli z Vídně se vzdám!"

"Jakmile opustíš tento dusný vzduch, budeš rázem jinak mluvi- ti. Potřebuji náměstka a energi- ckých rukou; cesty do Ruska ne- mohu zanechat. Muž sice ruský pomoci jednomu hodnému Ruso- vi, hraběti Ivanu Ostrovovi."

"Dobrá, uvidíme, jak to bude, jen co odtud vyklouznou."

Dupuy zadíval se na malířský podstavec.

"To jest tvé dílo?" tázal se s úsměvem.

Bard přisvědčil hlavou.

"Ano, hraji zde tu komedii; všichni lékaři ve Vídně mne přišli obdivovat, že dovedu někdy roz- umně mysliti a mluvit, ale že ne- mám hodinku tak jasnou, abych uměl malovati."

"Vždyť jsi tomu nikdy neroz- uměl!"

"Nu — úplně neděl pravdu; v Mexiku jsem maloval krví unifor- my vojenské a půdy, po níž voj- sko přechalo."

"To bylo již dávno, Barde. Ani není na to dobře vzpomínati, jako já na své kněžství nerad vzpomínám. Večer tedy budeme čekati na tebe "u modré hvězdy."

"Nebudu-li přistižen, tu přijdu jistě."

Dupuy podal Bardovi ruku a odcházel.

Za dvěmi stáli nemocniční lé- kaři a čekali s velikým zájmem na výrok francouzského učence.